

УДК 657.243

Ярослав Петрович КВАЧ

доктор економічних наук, професор кафедри фінансів, грошового обігу та кредиту,
Одеський інститут фінансів Українського державного університету фінансів та
міжнародної торгівлі, e-mail: oif_admin@ukr.net

Олена Геннадіївна ДРОЗДОВА

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку, аудиту і статистики,
Одеський інститут фінансів Українського державного університету фінансів та
міжнародної торгівлі, e-mail: lena_drozdova@ukr.net

ОБЛІК РУХУ ТОВАРІВ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Квач, Я. П. Облік руху товарів: нормативно-правові аспекти / Ярослав Петрович Квач, Олена Геннадіївна Дроздова // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; за ред. М. І. Зверякова (голов. ред.) та ін. (ISSN 2313-4569). – Одеський національний економічний університет. – 2015. – Вип. 2. – № 57. – С. 135–143.

Анотація. У статті досліджено питання функціонування нормативно-правової бази щодо регулювання торговельної діяльності. Розглянуто проблеми нормативно-правового регулювання, які пов'язані з проведенням, організацією торговельної діяльності, відображенням операцій з руху товарів в бухгалтерському обліку. Досліджено вплив на здійснення торговельної діяльності та визначення особливостей операцій з рухом товарів нормативно-правових актів різного рівня. Проаналізовано суперечливість положень нормативно-правової бази для окремих видів торгівлі (фірмової, комісійної). Обґрунтовано доцільність розробки методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку руху товарів з урахуванням сучасних способів та форм здійснення торгівлі.

Ключові слова: нормативно-правове регулювання; нормативні документи; торговельна діяльність; комісійна торгівля; фірмова торгівля; товари; облік руху товарів.

Ярослав Петрович КВАЧ

доктор экономических наук, профессор кафедры финансов, денежного обращения и
кредита, Одесский институт финансов Украинского государственного университета
финансов и международной торговли, e-mail: oif_admin@ukr.net

Елена Геннадиевна ДРОЗДОВА

кандидат экономических наук, доцент кафедры учета, аудита и статистики, Одесский
институт финансов Украинского государственного университета финансов и
международной торговли, e-mail: lena_drozdova@ukr.net

УЧЕТ ДВИЖЕНИЯ ТОВАРОВ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ

Квач, Я. П. Учет движения товаров: нормативно-правовые аспекты / Ярослав Петрович Квач, Елена Геннадиевна Дроздова // Вестник социально-экономических исследований: сб. науч. трудов; под ред. М. И. Зверякова (глав. ред) и др. (ISSN 2313-4569). – Одесса: Одесский национальный экономический университет. – 2015. – Вып. 2. – № 57. – С. 135–143.

Аннотация. В статье исследованы вопросы функционирования нормативно-правовой базы по регулированию торговой деятельности. Рассмотрены проблемы нормативно-правового регулирования, которые связаны с проведением, организацией торговой деятельности, отражением операций, связанных с движением товаров в бухгалтерском учете. Исследовано влияние на проведение торговой деятельности и выявление особенностей операций с движением товаров нормативно-правовых актов разного уровня. Проанализирована противоречивость некоторых положений нормативно-правовой базы для отдельных видов торговли (фирменной, комиссионной). Обоснована целесообразность разработки методических рекомендаций по бухгалтерскому учету движения товаров с учетом современных способов и форм осуществления торговли.

Ключевые слова: нормативно-правовое регулирование; нормативные документы; торговая деятельность; комиссионная торговля; фирменная торговля; товары; учет движения товаров.

Yaroslav KVACH

*Doctor of Economics, Professor of Finance, Monetary Circulation and Credit Department,
Odessa Institute of Finance of the Ukrainian State University of Finance and International Trade,
e-mail: oif_admin@ukr.net*

Olena DROZDOVA

*PhD in Economics, Associate Professor of Accounting, Auditing and Statistics Department,
Odessa Institute of Finance of the Ukrainian State University of Finance and International Trade,
e-mail: lena_drozдова@ukr.net*

ACCOUNTING THE MOVEMENTS OF GOODS: LEGAL ASPECTS

Kvach, Ya. P., Drozdova, O. G. (2015), Accounting the movements of goods: legal aspects. Ed.: M. Zveryakov (ed.-in-ch.) [Oblik rukhu tovariv: normatyvno-pravovi aspekty; za red.: M. I. Zveriyakova (gol. red.) ta in.], Socio-economic research bulletin (ISSN 2313-4569), Odessa National Economic University, Odessa, Issue 2, No. 57, pp. 135–143.

Abstract. *The issues of the functioning of legislative base of regulation of trading activity are investigated in the article. The problems of legislative regulation which are related with the conducting and organization of trading activity, representation of goods movement operations in accounting are reviewed. The effect on trading activity and defining the features of the transactions with the movement of goods of legislative acts of various levels is examined. The contradictions of provisions of the legislative base for certain types of commerce (trade, commission trade) are analyzed. The expediency of developing of guidelines in accounting of goods movement in accordance with modern methods and forms of trade is grounded.*

Keywords: *legislative regulation; regulations; trading activities; commission trade; proprietary trading; commodities; accounting of goods movement.*

JEL classification: *M410*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Господарська діяльність підприємств здійснюється та регулюється певними правилами та законами. Основою регулювання в економіці будь-якої країни є нормативно-правова база. Законодавче регулювання складає основу правової бази та визначає основні правила діяльності будь-яких підприємств. Саме це регулювання відповідає за налагодженість відносин не лише між суб'єктами господарювання, але й між фізичними особами. Таким чином законодавче регулювання утворює фундамент та здійснює низку функцій, які покладені на законодавчу систему та безпосередньо впливають на ведення підприємницької діяльності. Актуальність питання нормативно-правового регулювання у вітчизняній економіці не викликає сумнівів, враховуючи постійні зміни в законодавстві, які пов'язані з диверсифікацією підприємницької діяльності, пошуком нових форм та методів її здійснення.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Проблемам нормативно-правового регулювання, зокрема торговельної діяльності, приділяли увагу такі вітчизняні автори: І. В. Височин [1; 2], А. В. Озеран [3], В. М. Рожелюк [4, с.225–229], Т. В. Черничко [5], та інші. Праці вчених спрямовані на дослідження питань державного регулювання торгівлі, а також розглядають проблеми нормативно-правового регулювання, пов'язаного із проведенням та організацією торговельної діяльності, відображенням операцій з товарами в бухгалтерському обліку. Враховуючи недостатність та недосконалість існуючої нормативно-правової бази щодо облікового відображення руху товарів необхідно систематизувати нормативні акти та виявити їх вплив на організацію торговельної діяльності та облікове відображення операцій з товарами.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Торговельна діяльність посідає значне місце в економіці країни, вона формує не лише основні макроекономічні показники, але й свідчить про добробут населення в межах його купівельної спроможності. Законодавча база, яка регламентує відносини у сфері торгівлі досить різноманітна, оскільки торгівля охоплює широке коло правових відносин. Недосконалість існуючої нормативно-правової бази, щодо облікового відображення руху товарів, зумовлює неспроможність чинних

нормативно-правових актів належним чином регулювати існуючі відносини у сфері торговельної діяльності та забезпечити достовірне відображення результатів їх здійснення.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз чинного вітчизняного законодавчого регулювання облікового відображення руху товарів для уточнення рівня нормативного забезпечення бухгалтерського обліку таких операцій з урахуванням сучасних способів та форм здійснення торговельної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Торгівля, яка виступає як сполучна ланка між різними галузями народного господарства і, зокрема, як сполучна ланка між виробником і споживачем, не залишаються поза увагою держави. Сучасний механізм регулювання економічної діяльності торгівлі можна представити як інтегровану систему форм, методів, засобів за допомогою, яких здійснюється вплив держави на об'єкти торгівлі. Оскільки в механізмі державного регулювання присутній зворотній зв'язок, його можна розглядати як закриту систему взаємин економічних суб'єктів та об'єктів, що представляє сукупність елементів і зв'язків між ними [5].

Питання законодавчого врегулювання правових засад здійснення торгівлі та основ її державного регулювання здебільшого обговорюються фахівцями-практиками, викладачами вищих навчальних закладів торговельно-економічного спрямування та державними службовцями, які займаються питанням розвитку торгівлі, на шпальтах періодичних видань, під час проведення тематичних конференцій, симпозіумів, круглих столів з цієї проблематики [2]. Звідси випливає, що законодавче регулювання стосується як бухгалтерів-практиків, так і вчених, які проводять дослідження.

До нормативно-правових документів, які визначають порядок організації та проведення торговельної діяльності належать нормативні документи різних рівнів, які визначаючи основи діяльності суб'єкта господарювання, здійснюють опосередкований вплив на процес руху товарів та, відповідно, його облікове відображення.

Важливий вплив на здійснення діяльності та визначення особливостей операцій з рухом товарів мають кодекси, зокрема, Податковий кодекс визначає основні правила оподаткування операцій пов'язаних із здійсненням господарської діяльності; Цивільний кодекс – порядок здійснення відносин, у першу чергу, договірних відносин. Відмітимо, що цей законодавчий документ має важливе значення для всіх суб'єктів господарювання, що також впливає на особливості руху товарів, оскільки надходження та вибуття товарів залежатиме як від вибраного договору, так і від умов, які в ньому визначено.

Господарський кодекс спрямований на визначення основ здійснення діяльності суб'єктами господарювання різних форм власності.

Митний кодекс має безпосередній вплив на рух операцій з товарами оскільки визначає перелік товарів, які можуть бути експортовані та імпортовані, та низку інших особливостей, які мають визначальний вплив на здійснення господарської діяльності в сфері зовнішньої торгівлі.

Окрім визначених нормативних документів вищого рівня, діяльність у сфері торгівлі регулюється низкою законодавчих норм, нижчого рівня, до яких належать: Правила порядку провадження торговельної діяльності та Правила торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів, Правила роботи дрібнороздрібною торговельною мережі. У наведених правилах зазначаються основні вимоги щодо організації діяльності торговельних підприємств, а також основні моменти щодо порядку її проведення.

Відмітимо, що особливу увагу при здійсненні торговельної діяльності необхідно звернути на групу нормативних документів, пов'язаних з процесом ціноутворення та розрахункового обслуговування споживачів. До цієї групи можна віднести Закон України «Про ціни та ціноутворення» [6], який визначає порядок процесу ціноутворення та надає перелік видів цін, які використовуються безпосередньо при здійсненні торговельної діяльності.

Варто звернути увагу на Закон України «Про захист прав споживачів», в якому зазначаються основоположні моменти відношення між виробниками та споживачами, що має суттєвий вплив на організацію та проведення торговельної діяльності в частині

проведення розрахункових операцій, а також безпосереднього продажу товарів кінцевим споживачам. Крім того, цим нормативним документом визначається порядок повернення товарів у результаті виявлення недоліків (ст. 8), повернення на умовах гарантованої заміни (ст. 7), заміни товару на аналогічний товар (ст. 9) [7]. Визначення цих правил зобов'язує виробників та торговельні підприємства, які реалізують товари, не лише дотримуватись виділених законом положень, але й організувати правильне їх виконання. Тим самим це зобов'язує до належної організації обліку, що сприятиме своєчасному реагуванню на вимоги споживачів.

Необхідно виділити також Постанову Кабінету Міністрів «Про державне регулювання цін», відповідно до якої наводиться перелік товарів соціального значення, на які не можуть бути встановлені ціни вищі, ніж за затверджені граничні норми [8]. Таке обмеження впливає, в першу чергу, на визначення цінової політики, а отже і на порядок встановлення рівня торговельної націнки на такі товари.

В Інструкції про порядок позначення роздрібних цін на товари народного споживання в підприємствах роздрібною торгівлі та закладах ресторанного господарства, регулюються питання, пов'язані з інформуванням споживачів про товари, які підлягають продажу через застосування системи цінників та інших позначок, що показують ціну на товари, які підлягають подальшому споживанню [9]. Це питання є досить актуальним, оскільки за відсутності цінників на товари відповідно до нормативного законодавства можуть накладатися різні штрафні санкції, що, відповідно, має негативні наслідки для суб'єкта господарювання.

Крім того, при здійсненні торговельної діяльності окремі суб'єкти господарювання керуються Правилами торгівлі на ринках [10], які визначають основні організаційні моменти пов'язані з такою торгівлею. Ці Правила, зокрема, конкретизують суб'єктів, які можуть здійснювати торгівлю на ринках; містять класифікацію самих утворень ринків, рекомендації щодо їх місця розташування; визначають перелік товарів, які можуть продаватись.

Окрему групу нормативних документів складають положення, що регулюють торгівлю окремими видами товарів, до яких, зокрема, належать: Правила роздрібною торгівлі продовольчими товарами, Правила роздрібною торгівлі алкогольними напоями, Правила комісійної торгівлі непродовольчими товарами, Правила продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями, Правила продажу товарів поштою, Правила торгівлі у розстрочку фізичним особам. Наведений перелік правил визначає особливості продажу конкретних видів товарів, враховуючи при цьому організаційні особливості діяльності суб'єктів господарювання.

Зазначені вище нормативні акти стосуються суб'єктів господарювання, які здійснюють купівлю-продаж товарів в умовах традиційної торгівлі. Однак, звернемо увагу на той факт, що окрім торговельних підприємств, як визначалось вище, реалізовувати товари можуть також і виробничі підприємства, що зумовлює, тим самим, появу фірмової торгівлі. Відмітимо, що нормативне регулювання фірмової торгівлі в Україні не розроблено на належному рівні, що певною мірою призводить до неоднозначного її трактування.

Так, відповідно до ДСТУ 4303:2004 «Оптова та роздрібна торгівля», фірмовою торгівлею є вид роздрібною торгівлі, обов'язковою ознакою якої є наявність фірмової назви суб'єкта господарювання і фірмового стилю його діяльності як умови виробничої, комерційної або торговельно-технологічної його винятковості [11]. Крім того, аналогічне визначення фірмової торгівлі наводиться і в Рекомендаціях щодо організації роботи фірмового магазину [12].

Також цим нормативним документом передбачено, що під фірмовим магазином розуміють підприємство роздрібною торгівлі, яке здійснює торгівлю. Водночас відповідно до ДСТУ 4303:2004 «Оптова та роздрібна торгівля» роздрібною торгівлею є вид економічної діяльності у сфері товарообігу, що охоплює купівлю-продаж товарів кінцевому споживачеві та надавання йому торговельних послуг [11]. Таким чином, прослідковується наступна невідповідність: у зазначених нормативних документах чітко вказується на те, що фірмова торгівля є різновидом роздрібною торгівлі, проте у фірмових магазинах, які є структурними

підрозділами виробничих підприємств, наявний лише процес продажу продукції власного виробництва, тобто відсутній процес купівлі товарів, що реалізуються в такому магазині. Виходячи із зазначеного, стверджуємо, що фірмова торгівля має належати до виду роздрібною торгівлі лише за умови створення відокремленого суб'єкта здійснення підприємницької діяльності, яким укладено договір з певним товаровиробником на реалізацію відповідного виду продукції. Якщо ж фірмовий магазин є структурним підрозділом виробничого підприємства, то реалізацію продукції у такий спосіб варто вважати одним із каналів збуту товаровиробників.

Входячи із вищенаведеного вважаємо, що в нормативних актах повинно бути чітко прописано різні варіанти створення фірмових магазинів і, відповідно, порядку ведення фірмової торгівлі, що безпосередньо впливає на організацію та методичку бухгалтерського обліку такої діяльності. Окрім впливу нормативних документів, пов'язаних з організацією та проведенням торгівлі, особливу увагу звернемо на нормативно-правові акти, які регулюють облікове відображення операцій з рухом товарів (табл. 1).

Не зважаючи на велику кількість нормативно-правових актів, які регламентують торговельну діяльність, варто зазначити, що законодавче регулювання облікового відображення операцій з рухом товарів не повною мірою вирішує всі питання практики ведення обліку на торговельних та виробничих підприємствах. Крім того, у вищенаведених законодавчих актах операції з рухом товарів відображаються в складі запасів або активів, що певним чином узагальнює методичку відображення операцій з рухом товарів.

Варто зауважити, що на рівні нормативного регулювання, представленого кодексами та законами, операції з руху товарів регулюються, виходячи із певних організаційних моментів, які можуть мати опосередкований вплив на бухгалтерське відображення операцій з рухом товарів. Зокрема, Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [13] визначаються основні організаційні питання, пов'язані з веденням бухгалтерського обліку та складанням фінансової звітності в цілому.

Таблиця 1

Нормативно-правові акти, які регулюють питання облікового відображення руху товарів (розроблено авторами за даними [6–19])

№ з/п	Назва нормативного документу	Вплив на операції з рухом товарів
Законодавчо закріплені нормативно-правові акти		
1	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Визначає основні правові засади організації та ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні
2	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»	Визначає порядок надходження, визнання та оцінку запасів, методи списання запасів при реалізації
3	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»	Визначає основні положення щодо порядку визнання доходів від реалізації товарів
4	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»	Визначають основні положення щодо порядку визнання витрат при здійсненні господарської діяльності господарюючим суб'єктом
5	Методичні рекомендації з обліку запасів	Окреслює загальні операції, пов'язані із визнанням, оцінкою та обліковим відображенням операцій із запасами
6	Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань	Визначає порядок проведення інвентаризації
7	Положення про порядок уцінки і реалізації продукції, що залежала, з групи товарів широкого вжитку продукції виробничо-технічного призначення	Регулює порядок уцінки товарів, що впливає на облікове відображення операцій з уцінки товарів

Продовження табл. 1

8	Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності	Визначають складові витрат, які виникають при здійсненні торговельної діяльності
На рівні підприємства		
9	Положення про облікову політику	Визначає основні принципи організації та ведення бухгалтерського обліку з врахуванням особливостей діяльності конкретного підприємства

З метою удосконалення облікового відображення операцій з окремими об'єктами обліку доцільно проаналізувати положення (стандарти) бухгалтерського обліку, методичні рекомендації та інструкції, які можуть безпосередньо стосуватися операцій, пов'язаних з рухом товарів.

Так, особливе місце при відображенні операцій, пов'язаних з рухом товарів, займає саме П(С)БО 9 «Запаси», оскільки визначає основні положення обліку таких операцій. Відмітимо, що згідно п.6 П(С)БО 9 «Запаси» [14] до товарів належать матеріальні цінності, які придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу. При цьому вважаємо, що недоліком чинного нормативного документу є те, що товарами можуть бути не лише цінності, які мають матеріальну форму, але й нематеріальну, наприклад, різноманітні права, комп'ютерні програми, результати робіт, послуг тощо.

За зазначеним нормативним актом надходження товарів може відбуватися такими шляхами, як придбання, власне виготовлення, безоплатне надходження, шляхом внеску до статутного капіталу, а також отримання в результаті обміну. Цей перелік надходження, можливо є виправданим для запасів загалом, проте не враховує особливостей операцій із здійснення не лише торговельної діяльності, але й виробничої, яка використовує такий метод збуту товарів як фірмові магазини. При цьому не враховано можливість надходження товарів за договором комісії. Не зважаючи на те, що комісійні товари не є активами та не можуть відображатися на балансових рахунках вони складають сукупну вартість товарів, які підлягають продажу. Крім того підприємство-комісіонер має право контролю за комісійними товарами, оскільки відповідно до п. 1 ст. 1021 Цивільного кодексу комісіонер відповідає перед комітентом за втрату, недостачу або пошкодження майна комітента [15]. З огляду на зазначене, варто визнати як один із варіантів надходження товарів – надходження за договором комісії.

Окрім визначення операцій щодо надходження товарів важливим залишається питання оцінки товарів. В П(С)БО 9 «Запаси» [13] передбачені методи оцінки товарів залежно від способів їх надходження. Однак, вважаємо, що саме для комісійних товарів не передбачено конкретного методу їх оцінки, що призводить до проблем на практичному рівні. Відмітимо, що в Правилах комісійної торгівлі [16] відмічається, що оцінка товарів прийнятих на комісію може бути встановлена на основі ринкового попиту. Цивільний кодекс також звертає увагу на погоджену вартість між зацікавленими особами, оскільки дане питання регулюється на основі договору. Однак, вважаємо, що цього підходу не достатньо, оскільки в жодному нормативному документі не вказано про рівень вживаності комісійних товарів (якщо вони приймаються не новими). Виходячи із зазначеного, зауважимо, що на рівні підприємства в положенні про облікову політику або іншому нормативному локальному документі варто обов'язково вказувати порядок оцінки прийнятих на комісію товарів.

Операції з розміщення товарів передбачають окремі витрати на зберігання в складських приміщеннях. Порядок формування витрат регулюється П(С)БО 16 «Витрати» [17], а також Методичними рекомендаціями з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності [18].

Основним недоліком наведених нормативних документів є те, що не враховано порядок формування витрат при здійсненні декількох видів торгівлі (наприклад, гуртової і роздрібною), що визначатиме особливості виникнення витрат на кожному етапі руху товарів.

При цьому відмітимо, що в П(С)БО 16 не наведено порядок формування собівартості виробленої продукції, яка реалізовуватиметься через мережу фірмових магазинів. Така невизначеність призводить до того, що на практиці досить часто вироблену продукцію переводять до складу покупних товарів, що відповідно, на макрорівні завищує величину товарообігу та занижує обсяги випуску продукції промисловості.

Висновки і перспективи подальших розробок. Отже, нерозвиненість та суперечливість окремих положень нормативно-правової бази, що регулює відносини у сфері торгівлі, зумовлює виникнення недоліків у частині законодавчого регулювання бухгалтерського обліку і контролю руху товарів.

Виходячи із того, що в чинних нормативних актах не в повною мірою розкрито положення щодо облікового відображення операцій з рухом товарів, вважаємо доцільним розробити проекти методичних рекомендацій, які включатимуть особливості руху товарів при здійсненні різних видів торгівлі: Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку руху товарів та Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку діяльності фірмових магазинів, використання яких сприятиме достовірному та повному відображенню операцій з руху товарів у звітності для задоволення інформаційних потреб користувачів всіх рівнів.

Література

1. Височин І. Державне регулювання торговельної діяльності в Україні та світі: порівняльний аналіз [Електронний ресурс] / І. Височин // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2010. – № 3. – С. 11–23. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vknteu_2010_3_3.pdf.
2. Височин І. В. Пріоритетні напрями державного регулювання внутрішньої торгівлі в Україні [Електронний ресурс] / І. В. Височин // Економіка. Управління. Інновації. – 2014. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2014_1_22.pdf.
3. Озеран А. В. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні / А. В. Озеран [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vlca_Ekon/2011_35/55.pdf.
4. Рожелюк В. М. Нормативно-правове регулювання ведення бухгалтерського обліку як визначальний чинник його організації // Бізнес Інформ. – 2014. – № 7. – С. 225–229.
5. Черничко Т. В. Державне регулювання діяльності роздрібних торговельних підприємств [Електронний ресурс] / Т. В. Черничко. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltsu/18_5/117_Czernyczko_18_5.pdf.
6. Про ціни та ціноутворення: Закон України № 5007-VI від 21.06.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>.
7. Про захист прав споживачів: Закон України № 1023-XII від 12.05.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.
8. Про державне регулювання цін: Постанова Кабінету Міністрів № 715 від 23.12.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/715-92-n>.
9. Про затвердження Інструкції про порядок позначення роздрібних цін на товари народного споживання в підприємствах роздрібно торгівлі та закладах ресторанного господарства: Наказ Міністерства зовнішньоекономічних зв'язків та торгівлі України № 2 від 04.01.1997 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0004-97>.
10. Про затвердження Правил торгівлі на ринках: Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерства внутрішніх справ України та ін. № 57/188/84/105 від 26.02.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-02>.
11. Оптова та роздрібна торгівля, терміни та визначення понять ДСТУ 4302:2004: Національний стандарт України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/dstu4303.html>.

12. Про затвердження Рекомендацій щодо організації роботи фірмового магазину: Наказ Міністерства економіки України № 12 від 18.01.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon-i-normativ.info/index.php/component/lica/?view=text&base=1&id=60987&menu=82325>.
13. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.
14. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України № 290 від 29.11.1999 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.
15. Цивільний кодекс України № 435-15 від 19.01.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
16. Про затвердження Правил комісійної торгівлі непродовольчими товарами: Наказ Міністерства зовнішніх економічних зв'язків України № 37 від 13.03.1995 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0079-95>.
17. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
18. Про затвердження Методичних рекомендацій з формування складу витрат та порядок їх планування у торговельній діяльності: Наказ Міністерства економіки України № 226 від 2.03.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pro-u4ot.info/?section=browse&CatID=154&ArtID=989>.
19. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.

References

1. Vysochyn, I. (2010), «State regulation of trade activity in Ukraine and in the world: comparative analysis» [Derzhavne rehulivannia torhivelnoi diialnosti v Ukraini ta sviti: porivnialnyi analiz], Bulletin of Kyiv National Trade and Economic University, available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vknteu_2010_3_3.pdf (ukr)
2. Visochin, I. V. (2014), «Priority directions of state regulation of domestic trade in Ukraine» [Priorytetni napriamy derzhavnoho rehulivannia vnutrishnoi torhivli v Ukraini], Economy. Management. Innovations, available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vknteu_2010_3_3.pdf (ukr)
3. Ozeran, A. V. «Legal regulation of accounting and financial reporting in Ukraine» [Normatyvno-pravove rehulivannia bukhgalterskoho obliku i finansovoi zvitnosti v Ukraini], available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vlca_Ekon/2011_35/55.pdf (ukr)
4. Rozhelyuk, V. M. (2014), «Legal regulation of accounting as a determining factor of its organization» [Normatyvno-pravove rehulivannia vedennia bukhgalterskoho obliku yak vyznachalny chynnyk yoho orhanizatsii], Business inform, No. 7, pp. 225–229 (ukr)
5. Chernichko, T. V. «State regulation of retail trade enterprises» [Derzhavne rehulivannia diialnosti rozdribnykh torhovelnykh pidpriemstv], available at: http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvntu/18_5/117_Czernyczko_18_5.pdf (ukr)
6. «On Prices and Pricing: Legal Act of Ukraine, No. 5007-VI, 21.06.2012» [Pro tsiny ta tsinoutvorennia: Zakon Ukrainy, No. 5007-VI, 21.06.2012], available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5007-17> (ukr)
7. «On the Protection of Consumer Rights: Legal Act of Ukraine, No. 1023-XII, 12.05.1991» [Pro zakhyst prav spozhyvachiv: Zakon Ukrainy, No. 1023-XII, 12.05.1991], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1023-12> (ukr)
8. «On the state regulation of prices: Resolution the Cabinet Ministers of Ukraine, No. 715, 23.12.1992» [Pro derzhavne rehulivannia tsin: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy, No. 715, 23.12.1992], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/715-92-n> (ukr)

9. «On approval of Instruction on the designations of retail prices on commodities of national consumption in retail trade and restaurant business establishments: Order the Ministry of Foreign Economic Relations and Trade of Ukraine, No. 2, 04.01.1997» [Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok poznachennia rozdrubnykh tsin na tovary narodnoho spozhyvannia v pidpriemstvah rozdrubnoi torhivli ta zakladakh restorannoho hospodarstva: Nakaz Ministerstva zovnishnoekonomichnykh zviazkiv ta torhivli Ukrainy, No. 2, 04.01.1997], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0004-97> (ukr)
10. «On approval of the Rules of trade in markets: Order the Ministry of Economy and European Integration of Ukraine, Ministry of Internal Affairs of Ukraine and others, No. 57/188/84/105, 26.02.2002 [Pro zatverdzhennia Pravyl torhivli na rynkah: Nakaz Ministerstva ekonomiky ta z pytan yevropeiskoi intehratsii Ukrainy, Ministerstva vnutrishnikh sprav cnpaє Ukrainy ta in., No. 57/188/84/105, 26.02.2002], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-02> (ukr)
11. «Wholesale and retail trade, terms and definitions ISO 4302:2004: National standard of Ukraine» [Optova ta rozdrubna torgivlia, terminy ta vyznachennya poniat DSTU 4302:2004: Natsionalnyi standart Ukrainy], available at: <http://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/dstu4303.html> (ukr)
12. «On approval of Recommendations on the organization of corporate store: Order the Ministry of Economy of Ukraine, No. 12, 18.01.2001» [Pro zatverdzhennia Rekomendatsii schodo orhanizatsii roboty firmovoho mahazynu: Nakaz Ministerstva ekonomiky Ukrainy, No. 12, 18.01.2001], available at: <http://www.zakon-i-normativ.info/index.php/component/lica/?view=text&base=1&id=60987&menu=8235> (ukr)
13. «On Accounting and Financial Reporting in Ukraine: Legal Act of Ukraine, No. 996-XIV, 16.07.1999 [Pro bukhholderskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy, No. 996-XIV, 16.07.1999], available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14> (ukr)
14. «On approval of Position (Standard) of Accounting 9 «Inventories»: Order the Ministry of Finance of Ukraine, No. 290, 29.11.1999» [Pro zatverdzhennia Polozhennia (standartu) bukhholderskoho obliku 9 «Zapasy»: Nakaz Ministerstva Finansiv Ukrainy, No. 290, 29.11.1999], available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (ukr)
15. «The Civil Code of Ukraine: Legal Act of Ukraine, No. 435-15, 19.01.2013» [Tsyvilnyi kodeks Ukrainy, No. 435-15, 19.01.2013], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (ukr)
16. «On approval the Rules of commission trade the nonfood products: Order the Ministry of Foreign Economic Relations of Ukraine, No. 37, 13.03.1995» [Pro zatverdzhennia Pravyl komisiinoi torhivli neprodovolchymy tovaramy, No. 37, 13.03.1995], available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0079-95> (ukr)
17. «On approval of Position (Standard) of Accounting 16 «Expenses»: Order the Ministry of Finance of Ukraine, No. 318, 31.12.1999» [Pro zatverdzhennia Polozhennia (standartu) bukhholderskoho obliku 16 «Vytraty»: Nakaz Ministerstva Finansiv Ukrainy, No. 318, 31.12.1999], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (ukr)
18. «On approval of Methodological recommendations on the formation of expenses and procedure for planning trading activities: Order the Ministry of Economy of Ukraine No. 226, 02.03.2010» [Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii z formuvannia skladu vytrat ta poriadok yikh planuvannia u torhovelnii diialnosti, No. 226, 02.03.2010, available at: <http://pro-u4ot.info/?section=browse&CatID=154&ArtID=989> (ukr)
19. «On approval of Regulations on the inventory of assets and liabilities: Order the Ministry of Economy of Ukraine, No. 879, 02.09.2014» [Pro zatverdzhennia Polozhennia pro inventarizatsiiu aktyviv ta zoboviazan: No. 879, 02.09.2014], available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (ukr)